

Uw bericht van	Uw kenmerk	Ons kenmerk IVA/JWZ/1712	Bijlagen
Vragen naar/e-mail Sharon Van Audenhove Sharon.vanaudenhove@jongerenwelzijn.be		Telefoonnummer 02 553 34 17	Datum 20 DEC. 2017

Betreft: uitbreidingsbeleid jeugdhulp - werf 3: actieplan jongvolwassenen

1. Inleiding: het beleidskader

Met onze rondzendbrief van 20 juli 2017 kondigden we de vier uitbreidingswerven voor de integrale jeugdhulp aan. Met voorliggende rondzendbrief willen we u informeren over de inhoudelijke en praktische modaliteiten voor de uitvoering van het uitbreidingsbeleid van werf 3, de hulpverlening ten aanzien van jongvolwassenen.

De inhoudelijke pijler van deze werf wordt gevormd door het actieplan jongvolwassenen¹ waarmee we de hulpverlening aan deze doelgroep willen versterken door in te zetten op verschillende domeinen, onder meer via instrumenten als groeiplannen en rondetafels en de inschakeling van burgerinitiatieven die de uitstroom uit de jeugdhulp beter voorbereiden en faciliteren. We willen eveneens aandacht hebben voor wat na de uitstroom gebeurt, onder meer door in te zetten op een verantwoorde afsluiting en nazorg, de uitbreiding van de mogelijkheden inzake voortgezette jeugdhulp, het sterker aanhalen van de banden tussen jeugdhulp en volwassenenhulp en het creëren van nieuwe woonvormen als schakel tussen de residentiële zorg en het zelfstandig wonen.

De uitvoering van het actieplan wordt gecoördineerd door een stuurgroep, die is samengesteld uit gebruikers, werkveld en administratie, en bijzondere aandacht gaat uit naar de ontsluiting van de vele goede praktijken die al in de jeugdhulp aanwezig zijn.

Deze rondzendbrief zoomt specifiek in op de uitbreiding van nieuwe woonvormen en de inschakeling van burgerinitiatieven.

¹ De tekst van het actieplan jongvolwassenen is terug te vinden op:

http://wvg.vlaanderen.be/jongerenwelzijn/assets/docs/publicaties/andere/actieplan_jongvolwassenen_aan_gepast_20170511_goedgekeurd.pdf.

We benadrukken hier al het intersectorale karakter van deze rondzendbrief en verwijzen in dit kader naar de oproep van 16 oktober 2017 betreffende de implementatie van de Gids naar een betere geestelijke gezondheidszorg door de realisatie van zorgcircuits en netwerken - Vlaamse template ter ondersteuning van de ontwikkeling van functie 5: specifieke woonvormen en woonondersteuning. Deze beleidslijn zet specifiek in op de ontwikkeling van een intensief begeleidingstraject voor jongvolwassenen (18-25 jaar) met psychische problemen, in combinatie met intensieve woonondersteuning. De besluitvorming van dit initiatief zit in de laatste fase; zodra ze gekend zijn, zal een overzicht van de geselecteerde initiatiefnemers op www.jeugdhulp.be geplaatst worden.

We refereren ook aan de evoluties binnen het Algemeen Welzijnswerk, waaraan we sedert begin dit jaar een bijkomend budget van 500.013,89 euro toekennen om specifiek te werken rond de overgang van jeugdhulp en volwassenenhulp. Vanaf 2018 willen we de inzet van dit budget verder alloceren aan de verdere ontsluiting van goede praktijken inzake de samenwerking tussen jeugdhulp en volwassenenhulp (tandem- en duobegeleidingen, ...).

We verwachten in elk geval van de geïnteresseerde organisaties dat ze sterk aansluiten bij deze initiatieven.

2. Projectoproep kleinschalige woonvormen

2.1. Aanleiding en beleidskader oproep kleinschalige woonvormen

Onderzoek toont aan dat de overgang van de huidige residentiële woonvormen (leefgroep, studiosystemen) naar zelfstandig wonen, al dan niet ondersteund door verdere hulpverlening, een (te) grote stap is voor jongeren. Met deze oproep beogen we via een intersectorale benadering en een krachtgerichte aanpak de hulpverlening voor jongvolwassenen en de overgang van jeugdhulp naar zelfstandig wonen te verbeteren, onder meer door het investeren in nieuwe woonvormen als kleinschalige wooneenheden.

Ook in de hierboven vermelde oproep van 16 oktober 2017 wordt expliciet de link met nieuwe woonvormen gelegd.

In het kader van de opvang en begeleiding van niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV) is expertise en knowhow m.b.t. kleinschalige wooneenheden opgebouwd. Eind vorig jaar werd immers een initiatief genomen dat resulteerde in een capaciteitsverhoging met 100 rechtstreekse toegankelijke modules contextbegeleiding in functie van autonoom wonen (hierna: CBAW) voor 16-tot-25-jarige NBMV in Vlaanderen. De modaliteiten van de overeenkomsten die met de initiatiefnemers werden afgesloten voorzien in de mogelijkheid tot een creatief-innovatieve invulling omdat het met vernieuwende verblijfsvormen – kleinschalige wooneenheden met een aangepast toezicht – gecombineerd kan worden. De praktijkervaring van het voorbije jaar vormde een belangrijke basis voor het uittekenen van de contouren, zoals we ze nu aankondigen.

2.2. Kleinschalige woonvormen: inhoudelijke profilering

Algemene principes en finaliteit

Met deze oproep willen we in de jeugdhulp inzetten op de ontwikkeling van een aanbod kleinschalige woonvormen voor de leeftijdsgroep 'jongvolwassenen' (16-25 jaar). In dergelijke wooneenheden wonen 4 tot 6 jongvolwassenen samen (co-housing) onder flexibel toezicht en ondersteund door een begeleiding op maat van de jongere. De doelstelling van het aanbod is te komen tot een

geïntegreerd begeleidingstraject met jongvolwassenen, met oog voor ondersteuning op de diverse levensdomeinen, en met focus op eigen regie en krachtgericht werken (zowel van de jongere als van zijn context). Het begeleidingstraject stoelt in eerste instantie op een ondersteuningsplan, zoals in het actieplan jongvolwassenen vermeld, en verloopt op het tempo van de jongere. De jongeren krijgen binnen de contouren van een kleinschalige woonvorm de nodige tijd, ondersteuning, kracht en energie om een volwaardige plek in de samenleving te vinden.

We zien kleinschalige woonvormen niet als een permanente verblijfplaats, maar als een relevante schakel in een traject van jongvolwassenen, met als doel hen te begeleiden naar een langdurige en stabiele woonsituatie. We willen hun een integrale ondersteuning aanbieden, om zo te komen tot een maximale re-integratie in de maatschappij. Anders dan de modules CBAW en begeleid zelfstandig wonen is bij kleinschalige woonvormen een duidelijke groepsdynamiek aanwezig, wat kan bijdragen tot het verwerven en versterken van communicatieve en socio-emotionele vaardigheden. Door de groepsdynamiek worden eenzaamheid en isolement – een niet te onderschatten probleem bij CBAW-jongeren – tegengegaan. De meerwaarde van de kleinschalige woonvormen is aldus de combinatie van het individuele en het groepsaspect die met elkaar interageren. Niettegenstaande we de kleinschalige woonvormen beschouwen als een tussenschakel in een hulpverleningstraject, willen we geen strikte termijnen op de doorstroom (of uitstroom) vooropstellen. Dit hangt van vele factoren af, zoals de garantie op hulpcontinuïteit, de noden van de jongeren, ... Belangrijk evenwel is dat het ondersteuningsplan regelmatig wordt geëvalueerd met alle betrokkenen en zo nodig wordt bijgestuurd om de hulpverleningsdoelstellingen niet uit het oog te verliezen met het oog op doorstroom (of uitstroom).

Het flexibele toezicht dat we installeren, beoogt een aanwezigheid van de begeleiding op de cruciale momenten (avonden, ...) in een intensiteit die afhankelijk is van de noden van de bewoners. Daarnaast organiseert het aanbod een permanentiesysteem dat een snelle aanwezigheid mogelijk maakt indien dit noodzakelijk is.

We positioneren het aanbod in de integrale jeugdhulp als niet-rechtstreeks toegankelijk.

Doelgroep

Alle jongeren tussen 16 en 25 jaar komen in aanmerking om woonondersteuning en begeleiding te krijgen in een kleinschalige woonvorm. We beogen in eerste instantie de meest kwetsbare jongvolwassenen met weinig of geen context. Deze jongeren kunnen, net zoals in een module CBAW, aanspraak maken op een verblijfssubsidie van het Fonds Jongerenwelzijn. Voor meerderjarigen geldt het residuaire karakter: enkel aan een jongere die niet over eigen inkomsten beschikt na uitputting van de procedure voor het bekomen van een leefloon kan een verblijfssubsidie toegekend worden. We verwijzen in deze context naar het standpunt van de Programmatorische Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie, dat de expliciete mogelijkheid creëert dat jongeren in co-housingformules aanspraak kunnen maken op het leefloon als alleenstaande².

Vrijwilligheid en motivatie zijn een must: de jongere moet bereid zijn om in een kleinschalige woonvorm te wonen, samen met andere jongeren, onder een flexibel en aangepast toezicht en ondersteund door een gedegen permanentiesysteem. Residentiële opvang en begeleiding sluiten niet (meer) aan bij zijn noden/mogelijkheden. Omdat samenwonen met anderen vereist is, zal een minimum aan sociale, praktische en copingvaardigheden al aanwezig moeten zijn. Andere exclusiecriteria moeten zoveel als mogelijk beperkt worden opdat de meest kwetsbare jongeren,

² Zie: <https://www.mi-is.be/nl/equivalent-leefloon>.

zoals jongeren met psychische/psychiatrische problemen of met een drugproblematiek, niet tussen de mazen van het net zouden vallen.

Gezien de grote verscheidenheid aan ondersteuningsnoden en een uiteenlopende profilering van de jongeren is een grote verscheidenheid aan invulling van de kleinschalige woonvormen wenselijk. Zo denken we vb. aan een meer gestructureerde woonomgeving voor GES-jongeren, een specifiek aanbod voor (tiener)moeders, een woonvorm waar kwetsbare jongvolwassenen tussen andere peers vertoeven, etc.

Samenwerking

Deze oproep zet ook sterk in op samenwerking en netwerking als leidende principes van de zorg. We zetten in op een versterkte samenwerking, waarbij we de expertise en verantwoordelijkheden van verschillende actoren benoemen en functioneel en afgestemd samenbrengen om kwaliteitsvolle ondersteuning op maat van de jongvolwassene te realiseren. We verwachten dat aanvragen duidelijke linken leggen met door Jongerenwelzijn erkende organisaties die CBAW aanbieden. Er moet vanuit de geïnteresseerde initiatiefnemers steeds een intensieve samenwerking zijn met de hierboven aangehaalde initiatieven binnen de geestelijke gezondheidszorg en het Algemeen Welzijnswerk. Partnerschap met de lokale besturen (OCMW) is eveneens cruciaal, in het bijzonder in het licht van het maken van afspraken inzake de toekenning van een leefloon als alleenstaande. Samenwerking met een VAPH-partner wordt expliciet aangemoedigd.

We verwachten een doorgedreven samenwerking tussen de verschillende actoren, waarbij de diverse expertises functioneel samengebracht worden om op de diverse problematieken een antwoord te kunnen bieden. We vragen hierbij bijzondere aandacht voor jongeren met autisme, voor wie dit aanbod ook toegankelijk moet zijn.

Naast professionele ondersteuning en begeleiding verwachten we dat elke kleinschalige woonvorm mee ondersteund wordt door vrijwilligers (al dan niet ervaringsdeskundigen), afhankelijk van de noden en de vragen van de jongeren. Ook burgerinitiatieven moeten hierin een rol spelen. Een deel van het beschikbare budget zullen we dan ook inzetten voor de versterking en uitbreiding ervan (cf. infra).

Spreiding

We kiezen voor een spreiding van de wooneenheden over Vlaanderen. Met het oog op een maximale re-integratie in de maatschappij, is het wenselijk om het aanbod te organiseren in een omgeving waar voldoende openbaar vervoer, tewerkstellings-, sport- en vrijetijdsaanbod aanwezig is. Buurten die de criminogene factoren bij jongeren kunnen versterken (zoals buurten waar veel criminaliteit of druggebruik is) worden best vermeden bij de implementatie van een kleinschalige woonvorm. Bij de plaatsbepaling van een kleinschalige wooneenheid kunnen diensten (zoals CAW, CBAW, CGG, OCMW,...) en afdelingen binnen Jongerenwelzijn en VAPH (zoals ACT, OSD, ITP,...) de geïnteresseerde initiatiefnemers inspireren, omdat zij vaak een goed zicht hebben op de hiaten in het jeugdhulpverleningslandschap voor jongvolwassenen of op plaatsen waar de nood aan een stabiele woonsituatie voor jongvolwassenen (erg) hoog is.

Op basis van de programmatie van Jongerenwelzijn³ - met aanpassing in functie van werkbare capaciteiten - zullen we de capaciteit als volgt over de regio's verdelen:

³ Ministerieel besluit van 26 april 2011 betreffende de programmatie van de voorzieningen van de bijzondere jeugdbijstand

Regio	Capaciteit
Antwerpen	30
Limburg	12
Oost-Vlaanderen	18
West-Vlaanderen	12
Vlaams-Brabant en Brussel	12
Totaal	84

2.3. Financiering van de kleinschalige wooneenheden

We maken voor de uitvoering van deze projectoproep in 2018 en 2019 in totaal 2 miljoen euro vrij. Met dit budget beogen we, gespreid over Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, minimaal 80 kleinschalige wooneenheden voor jongvolwassenen te realiseren. Er wordt gestreefd naar een onderbouwde regionale spreiding van de projecten. Voor de kostprijs baseren we ons op de subsidiënormen voor CBAW middenintensiteit zoals opgenomen in het erkennings- en subsidiëeringsbesluit van Jongerenwelzijn⁴.

De subsidie wordt in een eerste fase projectmatig toegekend. Dit creëert de mogelijkheid om meer praktijkervaring op te doen die de basis zal vormen voor de inhoudelijke contouren van een logistieke verankering. We benadrukken dat het budget, ondanks de projectmatige financiering recurrent beschikbaar is.

3. Burgerinitiatieven

Het actieplan jongvolwassenen onderstreept het belang van het creëren van duurzame contexten bij kwetsbare jongvolwassenen. Burgerinitiatieven, waar vrijwilligers onder performante coaching, supervisie en intervisie van professionals ingeschakeld worden, kunnen hier een cruciale bijdrage bij leveren.

Daarom zetten we een deel van het uitbreidingsbudget in om dergelijke initiatieven een structurele plaats in de jeugdhulp te geven. We voorzien een uitbreiding van het aanbod contextbegeleiding kortdurend krachtgericht van Jongerenwelzijn, dat als basis zal dienen voor de erkenning en de subsidiëring, met 40 modules. Op basis van de programmatie van Jongerenwelzijn wordt deze capaciteit als volgt verdeeld:

⁴ Besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 1994 inzake de erkenningsvoorwaarden en de subsidiënormen voor de voorzieningen van de bijzondere jeugdbijstand.

Regio	Capaciteit
Antwerpen	13
Limburg	6
Oost-Vlaanderen	9
West-Vlaanderen	6
Vlaams-Brabant en Brussel	6
Totaal	40

We verwachten dat dit aanbod zich inschrijft in praktijken en netwerken die op kwetsbare jongvolwassenen gericht zijn. Aangezien het belangrijk is dat burgerinitiatieven tijdig met jongeren aan de slag gaan om effectief een duurzame context mee op te bouwen, situeren de partners met wie samengewerkt moet worden zich voornamelijk in de jeugdhulp: organisaties voor bijzondere jeugdzorg, in het bijzonder voor het aanbod verblijf, CBAW en de nieuw op te richten kleinschalige wooneenheden. Ook de regionale teams van de afdeling Continuïteit en Toegang van Jongerenwelzijn zijn een belangrijke partner omwille van hun opdracht in de organisatie van rondetafels in complexe situaties waarbij de transitie naar meerderjarigheid als problematisch ingeschat wordt.

4. Kandidaatstelling en besluitvorming

U dient uw aanvraag ten laatste op vrijdag 20 april 2018 bij Jongerenwelzijn in, zowel per e-mail aan voorzieningenbeleid@jongerenwelzijn.be als per aangetekende brief met ontvangstmelding (poststempel geldt als bewijs). U gebruikt hiervoor het standaardformulier dat u vanaf 15 januari 2018 op www.jeugdhulp.be terugvindt. We benadrukken dat er, met uitzondering van het IROJ-verslag, bij de dossierbehandeling en de besluitvorming enkel rekening gehouden wordt met de inhoud van het standaardformulier en niet met bijlagen en andere (ondersteunende) documenten.

Enkel aanvragen die met het standaardformulier ingediend worden, komen in aanmerking.

Jongerenwelzijn bezorgt op maandag 23 april 2018 alle dossiers aan het IROJ van het/de werkgebied(en) waar het beoogde aanbod gerealiseerd wordt. We verwachten dat het IROJ een uitspraak doet over elk individueel dossier en vanuit zijn deskundigheid en expertise nagaat of de aanvraag inhoudelijk voldoet aan het hierboven omschreven kader en of de aanvraag zich effectief in regionale en lokale netwerken en dynamieken inschrijft.

Het IROJ bezorgt zijn advies uiterlijk op vrijdag 1 juni 2018 aan Jongerenwelzijn. De adviezen maken integraal deel uit van de aanvraagdossiers.

Ten laatste op vrijdag 20 juli 2018 ontvangen de initiatiefnemers een gemotiveerde beslissing over hun aanvraag, op basis van de in punt 5 opgesomde beoordelingscriteria.

5. Beoordelingscriteria

Alle dossiers zullen beoordeeld worden op basis van de volgende criteria:

- de mate waarin de aanvraag globaal de kernaspecten van het aanbod, zoals in deze rondzendbrief opgenomen zijn, beschrijft (10 punten);
- de mate waarin aangetoond wordt om effectief met de meest kwetsbare doelgroep te werken (10 punten);
- de relevante ervaring met de doelgroep (10 punten);
- de mate waarin krachtgericht gewerkt wordt (10 punten);
- het verslag van het IROJ (50 punten). We verwachten dat het IROJ in zijn verslag uitspraak doet over:
 - o de mate van volledigheid en concreetheid van samenwerkingsverbanden en netwerken van actoren met wie samengewerkt wordt;
 - o de mate waarin aangetoond wordt dat de aanvraag afgestemd is met en gedragen wordt door de regionale/lokale partners uit de jeugd- en volwassenenhulpverlening;
 - o de mate waarin cliëntparticipatie en participatief werken uitgewerkt worden;
 - o de wijze waarop het werken met vertrouwenspersonen in het aanbod geïntegreerd wordt;
 - o voor aanvragen inzake kleine wooneenheden: de beoogde locatie van het aanbod;
- enkel voor aanvragen betreffende de kleine wooneenheden:
 - o de inhoudelijke invulling en concretisering van het aanbod (10 punten);
 - o de uitwerking van de verschillende dimensies van het begeleidingsaanbod (10 punten);
 - o de mate waarin de aanvraag afgestemd is met lokale besturen in functie van afspraken inzake leefloon (10 punten);
- enkel voor de aanvragen betreffende burgerinitiatieven (10 punten):
 - o de wijze van concreetheid van ondersteuning, intervisie, supervisie, ... van vrijwilligers (10 punten).

Voor elke regio wordt ook op basis van bovenstaande punten een rangorde van de kandidaturen gemaakt. Initiatieven die op meer dan 1 criterium onvoldoende scoren, worden uit de rangorde geweerd. De hoogstgeplaatste initiatieven worden, tot uitputting van de toe te kennen capaciteit, geselecteerd.

We danken u voor uw engagement dat bijdraagt aan een betere jeugdhulp en wensen u alle succes met uw aanvraag.

Met vriendelijke groeten,

Jo Vandeurzen
Vlaams minister van Welzijn,
Volksgezondheid en Gezin

Stefaan Van Mulders
Administrateur-generaal
Jongerenwelzijn